

از لابلای صفحات تاریخ

-امیر شیر علی خان چرا رهسپار بلخ شد؟
-تقاضای نافرجام شیر علی خان در باره برگزاری کنفرانس بین المللی
-حکومت روسیه تزاری به رغم تعهد به امیر از حمایت افغانستان ابا ورزید
-چرا روس ها انگلستان را "حریص کبیر زمان" می نامیدند؟
-مقصد اصلی "ماموریت ستولیتوف" به کابل

در عکس العمل به تحرکات نظامی انگلیس ها، امیرشیر علی خان به حکومت هند برتانوی پیامی ارسال داشت و در آن تهاجم نظامیان انگلیسی را تقبیح نمود. او در پیامش ضمناً خبر می داد که قصد دارد به زودی به سنکت پیتربورگ (پایتخت آنوقت روسیه تزاری) سفر نماید و در آنجا تقاضای برگزاری کنفرانس بین المللی را در مورد افغانستان نماید .

امیر افغانستان امیدوار بود که هشدار برگزاری کنفرانس بین المللی انگلیس ها را وادار خواهد ساخت تا افغانستان را ترک کنند؛ لیکن این پیام هیچ اثری بالای جنرال های انگلیسی ننموده و برخلاف توقع افغان ها قوای برتانوی با استفاده از اسلحه ثقیله و قوای بیشتر به طرف کابل پیشروی نمودند .

انگلیس ها برعلاوه عملیات نظامی، از شیوه آزموده خویش، یعنی تطمیع متنفذین محلی و تحریک آنها علیه یک دیگر نیز استفاده ماهرانه می نمودند. این تکتیک به زودی ثمر داد و عده ای از متنفذین در محلات سر و صدا بلند تا قدرت به پسر امیر، یعقوب خان واگذار شود .

امیر شیرعلی خان اعضای خانواده اش را به بلخ روان نموده و قدرت را در کابل به پسرش واگذار کرد. با گذشت مدتی شخص امیر نیز رهسپار مزار شریف شده تا در آنجا از حکومت روسیه تزاری تقاضای کمک نماید. اما حین اقامت در مزار به بیماری "گانگرن" (نقرص) مبتلا گردیده و بزودی وفات یافت . حکومت روسیه تزاری پس از رفع مشکلات خویش در اروپا، افغانستان را به باد فراموشی سپرد و هیچگونه کمکی به آن مبذول نداشت. قابل دقت است که این روش مقامات آلمان روسیه در ادبیات سیاسی- تاریخی اتحاد شوروی و روسیه معاصر معمولاً گتمان می گردد یا از آن طفره می روند .

در این رابطه دیدگاه داکتر یاورسکی، یکی از اعضای اصلی اکادمی علوم امپراتوری روسیه را که متخصص سرشناس جغرافیای سیاسی بشمار می رود، نقل قول نمائیم. یاورسکی مواضع حکومت تزاری روسیه و صدراعظم آنوقت برتانیه بینجامین دیزرایلی را به شرح آتی ارزیابی و بیان میدارد :

"من آرزو دارم نظر شخصی خود را در مورد نقش که هیأت ستولیتوف (و روسیه در کل) در حوادث ۱۸۷۸ نه تنها در آسیای میانه و افغانستان، بلکه در اروپا و در گُل در جهان بازی کرد بیان دارم . تردیدی وجود ندارد که اعزام هیأت به کابل در پیوند تنگاتنگ با حوادثی که در شبه جزیره بالکان و در مجموع اروپا در گیر آن بود، قرار داشت. بنابراین اهمیت فوق العاده تاریخی دارد. دشمن ازلی ما، یعنی انگلیس ها که به حق آنها را می توان "حریص کبیر زمان" نامید، می خواستند ارزش و نتایج پیروزی اردوی ما را در جنگ بخاطر آزادی برداران همخون و هم کیش ما* به حد اقل آن تنزیل دهند.*" در

نتیجه تلاش های این "حریص کبیر" و منفور کنفرانسی به خاطر سرنوشت اروپا و جهان به راه انداخته شد. در این کنفرانس همه علیه ما بودند. "میانجیگر صادق" (مراد انگلیس است) از اینکه خود را به اهدافش نزدیک می دید، از خشنودی زایدالوصف دست هایش را قبل از وقت به هم می مالید. در عین حال، طبیعی به نظر می رسید که روس های راستین، قلباً احساس ناراحتی می کردند که عقاب های پیروزمندشان در برابر خفاشان مکار صف می کشند.

یگانه امکانی که ما در آنزمان توسط آن می توانستیم حیثیت ملت و حداقل دست آوردهای خود را حفظ نمائیم استفاده از نقطه ضعف "شیر برتانوی" بود. این نقطه ضعف برتانیه، همانا هندوستان بود، هست و تا یک زمان معینی باقی خواهد ماند. انگلستان را صرف از همین طریق می توان "ضربه زد". چون دقیقاً در همین نقطه نهایت آسیب پذیر است. فقط در همین جاست که دژ تسخیر ناپذیر آن درز دارد. حرکت قوای ما از سمرقند به صوب هندوستان می توانست نقش خنثی کننده را برای رعدی که در خلیج "ازمید" * و برلین به غرش میامد، بازی نماید. میان ترکستان روسی و هندوستان دولت نسبتاً وسیعی موقعیت دارد و از دیر زمانیست که تحت نفوذ برتانیه و حمایت آن قرار دارد. برای استفاده از درز مذکور باید توجه حاکمان اراضی صعب العبور و کوهستانی افغانستان بطرف ما جلب می شد.

هیأت روسیه به ریاست جنرال ستولیتوف بخاطر دسترسی به همین مقصد نزد امیر افغانستان، شیر علی خان اعزام گردیده بود."

توضیح گرد آورنده:

*بخش قابل ملاحظه اقوامی که در حوزه بالکان زیست دارند از قبیل بلغارها، سرب ها، مقدونی ها سلوین ها، مونتی نیگرو ها و غیره از دیدگاه منشأ اتنیکی سلاوی بوده و به روس ها نزدیک هستند. در میان عده ای قابل ملاحظه این اقوام مذهب ارتودوکس مسیحی مروج بوده که روس ها نیز پیرو آن می باشند.

**مراد در اینجا از پیروزی روس ها در جنگ با ترکیه است.

*این خلیج در جغرافیای ترکیه قرار دارد .

<https://t.me/JANVITTAG/4645>

